

«ҚазТрансГаз» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
тауелсіз аудиторлардың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп.....	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4-6
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	7
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	8-63

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«ҚазТрансГаз» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына:

Біз «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (бұдан әрі - «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды аспектілері туралы ақпарат пен басқа да түсіндірме ақпарат жатады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Топ басшылығы осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірлеуге және дұрыс беруге әрі басшылықтың пікірінше алаяқтықтың немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп айқындайтын ішкі бақылау процедуралары үшін жауап береді.

Аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікте маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудитке шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдерді алуға бағытталған процедураларды орындау кіреді. Алаяқтықтың немесе қатенің салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ аудитке таңдалған есеп саясатының дұрыстығын және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаудың негізділігін бағалау және жалпы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ұсынылуын бағалау жатады.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

Building a better
working world

Пікір

Біздің ойымызша шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансГаз» АҚ-ның және оның еншілес кәсіпорындарының 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін олардың шоғырландырылған қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес лайықты түрде көрсетеді.

Ernst & Young LLP

Бахтиёр Эшонкулов
Аудитор / аудит жөніндегі партнер

Аудитордың 2012 жылғы 27 тамыздағы
№ МФ-0000099 біліктілік күәлігі

2014 жылғы 20 ақпан

Евгений Жемалетдинов
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2
№00000003 болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға
арналған мемлекеттік лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2013 жылдың 31 желтоқсанына

Мың теңгемен	Ескер.	2013	2012 (Қайта есептелгені)*	2012 жылғы 1 қаңтар (Қайта есептелгені)*
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Материалдық емес активтер		1.250.331	1.829.026	2.111.140
Негізгі құралдар	5	419.069.759	355.031.618	282.393.628
Газ активтері	6	21.672.046	18.324.274	17.395.105
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	7	94.036.381	73.864.971	70.806.796
Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар	8	16.205.244	19.217.557	6.018.624
Банктердегі салымдар	12	5.830.660	105.375	59.216
Пайдалануда шектелген ақша қаражаты	12	2.557.997	160.798	131.456
Өтеуге ҚҚС		6.671.584	1.829.604	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер	29	446.115	-	-
Басқа да ұзақ мерзімді активтер		1.440.359	4.128	185.877
		568.179.476	470.367.351	379.101.842
Ағымдағы активтер				
Тауар-материалдық қорлар	9	22.698.641	23.504.555	24.581.740
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	10	47.587.681	34.767.434	28.025.546
Байланысты тараптарға берілген пайызсыз қарыздар	30	57.101	19.507.000	45.000
Берілген аванстар	8	3.427.983	2.850.709	1.764.397
Өтелетін салықтар	11	13.944.806	13.568.559	6.999.473
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		4.402.555	5.029.433	6.640.472
Банктердегі салымдар	12	11.481.155	15.740.204	31.432.604
Ақша қаражаты және олардың баламалары	13	10.532.914	7.714.266	56.264.211
		114.132.836	122.682.160	155.753.443
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		682.312.312	593.049.511	534.855.285
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Капитал				
Жарғылық капитал	14	144.011.655	139.917.435	108.658.404
Қосымша төленген капитал	14	7.369.647	10.880.713	7.229.256
Шетел валютасын қайта есептеу бойынша резерв		154.457	5.860	5.860
Бөлінбеген пайда		283.100.106	233.347.907	217.094.747
		434.635.865	384.151.915	332.988.267
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	15	82.527.839	80.870.349	79.505.683
Пайыздық қарыздар	16	5.990.952	6.223.805	8.620.705
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	17	2.651.942	937.820	606.118
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек		103.058	-	679.960
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	18	7.217.465	5.598.613	3.251.577
Резервтер	19	2.244.917	1.039.997	1.248.987
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	29	23.251.529	19.078.324	15.756.162
		123.987.702	113.748.908	109.669.192

8-63 бет аралығындағы түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

<i>Мың теңгемен</i>	Ескер.	2013	2012 (Қайта есептелгені)*
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен кірістер	24	288.317.189	261.532.684
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	25	(209.677.956)	(197.560.939)
Жалпы пайда		78.639.233	63.971.745
Жалпы және өкімшілік шығыстар	26	(23.794.840)	(20.913.973)
Өзге де операциялық кірістер	27	5.205.504	5.073.598
Басқа да операциялық шығыстар	27	(6.009.560)	(2.510.948)
Операциялық қызметтен болған пайда		54.040.337	45.620.422
Қаржылық кірістер	28	1.446.401	1.517.212
Қаржы шығындары	28	(7.956.969)	(6.682.834)
Бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	7	19.987.613	693.470
Теріс бағамдық айырма, нетто		(1.310.921)	(770.607)
Салық салуға дейінгі пайда		66.206.461	40.377.663
Табыс салығы бойынша шығыстар	29	(15.753.117)	(12.139.340)
Бір жылғы таза пайда		50.453.344	28.238.323
Өзге жиынтық кіріс			
Келесі кезеңдерде пайда және залал құрамында қайта жіктелуге жататын жиынтық кіріс			
Шетел валюталарын қайта есептеу		148.597	-
Келесі кезеңдерде пайда және залал құрамында қайта жіктелуге жатпайтын жиынтық кіріс			
Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша актуарлық залалдар	17	(813.931)	-
Табыс салығының әсері		162.786	-
Келесі кезеңдерде пайда және залал құрамында қайта жіктелуге жатпайтын таза жиынтық кіріс		(651.145)	-
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны		49.950.796	28.238.323

* Жоғарыда келтірілген кейбір сомалар 2012 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді және солар туралы егжей-тегжейлі ақпарат 4- ескертпеде келтірілген жасалған түзетулерді көрсетеді.

Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары

Д.А. Көшеров

Т.К. Алтыбаева

Г.С. Төпен

Бас бухгалтер

ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры

Г.С. Төпен

8-63 бет аралығындағы түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескер.	2013	2012 (Қайта есептелгені)*
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары:			
Салық салуға дейінгі пайда		66.206.461	40.377.663
Мыналарға түзету:			
Тозу мен амортизацияға		23.716.846	21.046.794
Қаржылық шығындар, нетто	28	6.510.568	5.165.622
Бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	7	(19.987.613)	(693.470)
Газды тасымалдау резерві		11.261.047	-
Резервтердегі өзгеріс		(1.656.620)	89.592
Болашақ кезеңдер кірістерінің амортизациясы	27	(311.011)	(203.768)
Қызметкерлерге берілген тұрғын үй өтемақыларының амортизациясы		71.558	-
Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді өткізуден болған залал	27	740.520	258.321
Іске асырылмаған теріс бағамдық айырма		1.710.005	1.450.686
Шарт бойынша есептелген шығыстар		714.540	1.242.265
Газ қарыздарының операциялары бойынша залал / (кіріс)	27	1.197.857	(537.074)
Негізгі құралдардың құнсыздануы	27	939.375	-
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		822.248	366.674
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейінгі операциялық пайда		91.935.881	68.563.305
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс		(9.519.844)	(2.812.141)
Сауда және басқа да дебиторлық берешектегі және басқа да ағымдағы активтердегі өзгеріс		(12.245.287)	(6.764.628)
Берілген аванстардағы өзгеріс		(576.287)	(1.077.674)
Өтеуге жататын салықтардағы өзгеріс		(5.155.745)	(7.520.521)
Сауда және өзге де несиелік берешектегі өзгеріс		5.312.784	7.500.803
Газ қарыздары бойынша берешектегі өзгеріс		(8.538.296)	9.565.462
Төленетін салықтардағы өзгеріс		(661.697)	(491.290)
Алынған аванстардағы өзгеріс		639.398	(35.973.599)
Өзге де ағымдағы міндеттемелердегі өзгеріс		(1.355.893)	2.275.098
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелердегі өзгеріс		-	11.656
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының түсімі		59.835.014	33.276.471
Төленген пайыздар		(6.717.926)	(6.191.340)
Төленген табыс салығы		(8.115.138)	(6.166.052)
Банк салымдары бойынша алынған пайыздар		584.720	1.230.943
Операциялық қызметтен түскен / (пайдаланылған) таза ақша ағындары		45.586.670	22.150.022

8-63 бет аралығындағы түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескер.	2013	2012 (Қайта есептелгені)*
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Банк салымдары		(557.418)	15.542.651
Пайдалануда шектелген ақша қаражатын орналастыру		(2.397.199)	(29.342)
Байланысты тараптарға берілген пайызсыз қарыздар		(50.101)	(19.507.000)
Байланысты тараптар өтеген пайызсыз қарыздар		19.500.221	59.222
Негізгі құралдар мен газ активтерін сатып алу		(87.170.444)	(44.333.902)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(113.863)	(197.900)
Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді сатудан түсетін түсім		3.539.355	9.312
Қызметкерлерге берілген тұрғын үй өтемақысы		(1.508.011)	-
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		(34.200)	(2.364.705)
Басқа да алынған дивидендтер		-	231.094
Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар		(3.478.686)	(19.212.255)
Инвестициялық қызметке пайдаланылған таза ақша ағыны		(52.270.346)	(69.802.825)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағымдары:			
Банк қарыздары бойынша түсімдер		85.811.902	39.018.583
Банк қарыздарын өтеу		(76.259.578)	(27.930.561)
Акционерге бөлу		(50.000)	-
Төленген дивидендтер	14	-	(11.985.164)
Қаржылық қызметтен түскен / (пайдаланылған) таза ақша ағымдары		9.502.324	(897.142)
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		2.818.648	(48.549.945)
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның эквиваленттері	13	7.714.266	56.264.211
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен оның эквиваленттері	13	10.532.914	7.714.266

* Жоғарыда келтірілген кейбір сомалар 2012 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді және солар туралы егжей-тегжейлі ақпарат 4- ескертпеде келтірілген жасалған түзетулерді көрсетеді.

АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР – АҚПАРАТТЫ ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ:

Мына ақшасыз операциялар ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталды:

Жарғылық капиталды ұлғайту

2013 жылдың ішінде Топ номиналды құны 10.000 теңге болатын 409.422 дана көлемінде жай акцияларды шығарды. Акцияларды жалғыз Акционер сатып алып, «Арқагаз» АҚ-ның акцияларымен төленді.

Негізгі құралдарды беру

2013 жылы Топ өтеусіз негізде 1.557,540 мың теңге сомасына негізгі құралдарды алды. Алынған негізгі құралдар бойынша барынша егжей-тегжейлі ақпарат 5-ескертпеде келтірілген (2012 жылы: 2.354.219 мың теңге).

Сондай-ақ 2013 жылы Топ өз тұтынушыларынан 287.906 мың теңге (2012 жылы: 318.315 мың теңге) сомасына газ құбырларын және ағымдағы құны 24.398 мың теңге болған ұзақ мерзімді вексельдерге айырбас ретінде құны 65.286 мың теңге болатын қолданыстағы бөлетін газ құбырларын алды.

8-63 бет аралығындағы түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін****1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ**

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікке «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (бұдан әрі «Компания» немесе «ҚТГ») және оның еншілес ұйымдарының (бірлесіп «Топ» деп аталады) қаржылық есептілігі кіреді (2-ескертіпте).

ҚТГ Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі «Үкімет») 2000 жылғы 5 ақпандағы № 173 Қаулысының негізінде бекітілген және 2000 жылғы 13 наурыздағы жабық акционерлік қоғам күйінде тіркелген акционерлік қоғам болып табылады. 2004 жылғы 9 маусымда Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам болып қайта тіркелді. Топтың бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі «ҚазМұнайГаз») ҚТГ-ның жалғыз акционері болып табылады. ҚазМұнайГаз-дың жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ (бұдан әрі «Самұрық-Қазына») арқылы Үкімет болып табылады және «ҚазМұнайГаз» бен «Самұрық-Қазына»-ның барлық еншілес ұйымдары Компанияның және Топтың байланысты тараптары ретінде қарастырылады (30-ескертіпте).

ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 5 шілдедегі № 914 Қаулысына сәйкес «ҚазТрансГаз» акционерлік қоғамы газ және газбен камсыздандыру саласында ұлттық оператор болып анықталды. Топтың ұлттық оператор ретіндегі негізгі міндеті Қазақстанның тауар газындағы ішкі мұқтаждықтарын қамтамасыз ету болып табылады.

Топ қызметінің негізгі бағыттарына мыналар кіреді:

- Қазақстанда магистральды құбырлардың газ көлік жүйелерін жалпы дамыту үшін инвестициялық қызметті басқару;
- Қазақстанда газ кеніштерін әзірлеу үшін инвестициялық қызметті басқару;
- газ өнеркәсібінде жобаларды зерттеу және әзірлеу бойынша кеңес беру қызметтерін көрсету;
- шетелдік және жергілікті нарықтарда газды өткізу;
- газ өнеркәсібін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын әзірлеу және өндіру бағдарламасына қатысу.

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығаруға Компанияның Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары, Бас бухгалтері мен ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры 2014 жылғы 20 ақпанда бекітті.

Көмірсутектерді барлау және өндіру

2000 жылғы желтоқсанда Топ Қазақстан Республикасының Инвестициялар жөніндегі агенттігімен Жабмыл облысының, Оңтүстік Қазақстан Аманкелді, Анабай, Айрақты және Құмырлы газ кеніштерін қоса алғанда, Солтүстік Үшарал, Үшарал-Кемпіртөбе аумақтарында, сондай-ақ ХХХІІІ-48, ХХХІІІ-49, ХХХІV-49, ХХХІV-50, ХХХІV-51, ХХХV-50 блоктарында көмірсутектерді барлау және өндіру жұмыстарын жүзеге асыруға арналған Келісімшартқа (бұдан әрі «Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарт») қолын қойды. Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарттың қолданылу мерзімі 31 жылды құрайды. 2003 жылғы қарашада Топ Аманкелді кенішінде газды өндіруді және өткізуді бастады.

Көмірсутектерді барлау және өндіру жөніндегі келісімшарттың талаптары бойынша Топтың, егер көмірсутектің коммерциялық тиімді қорлары анықталмаған жағдайда, өзінің кез келген келісімшарттық аумағына бас тартуға құқығы бар.

ИОА мен Үкімет арасындағы шарт

Компанияның 100% еншілес кәсіпорны (2-ескертіпте) болып табылатын «Интергаз Орталық Азия» АҚ (бұдан әрі «ИОА») ИОА мен Үкімет арасында қол қойылған Шартқа сәйкес (бұдан әрі «Шарт» немесе «Концессия шарты») Қазақстан Республикасында магистральды газ құбырларының желісін басқарады. ИОА 2000 жылы алдыңғы оператордан Шартта үлесті алды. Шартқа сәйкес ИОА ИОА шарт мерзімін тағы 10 жылға ұзарту мүмкіндігімен магистральды газ құбырларының желісін 2017 жылғы 14 маусымға дейін басқаруға және қызмет көрсетуге міндетті, содан кейін олар Үкіметке беруі тиіс.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)****ИОА мен Үкімет арасындағы шарт (жалғасы)**

2012 жылғы 31 мамырда ИОА Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінен (бұдан әрі «Комитет») сенімгерлік басқару шартын 2013 жылғы 1 қаңтарға дейін қол қою ұсынысымен Шартты мерзімінен бұрын тоқтату туралы хатты алды. Шартты мерзімінен бұрын тоқтату мәселесін Комитет Самұрық-Қазына арқылы 2012 жылы Шарт бойынша активтерді Топ меншігіне келешекте бере отырып көтерді. Жауап ретінде ҚазМұнайГаз Шарттың бұзылуын мезгілсіз деп есептейтіндігін хабарлады, өйткені Шартқа кез келген өзгерістер мен толықтырулар шетелдік кредиторлармен келісілуі тиіс. Қазіргі уақытта Басшылық шетелдік несие берушілермен Шартты бұзуға арналған мақұлдауын алу үшін келіссөздер жүргізуде.

Сонымен бірге, 2012 жылғы 30 шілдеде Комитет пен ИОП 2011 және 2012 жылдардағы Шарт бойынша шығыстарға қатысты Концессия шартына толықтыруға қолдарын қойды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Компанияның қоса беріліп отырған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі «ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы есептіліктің ескертпелерінде көрсетілгендей әділ құны бойынша бағаланатын активтер мен міндеттемелерді қоспағанда, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды.

Қаржылық есептіліктің барлық сомалары, егер өзгесі көрсетілмесе, мыңға дейін дөңгелектенген.

Шоғырландыру негізі

Еншілес кәсіпорындар соңғысының еншілес компанияларға бақылауды алған күнді білдіретін сатып алу күнінен бастап бас компания шоғырландырады және осындай бақылаудан айырылған күніне дейін шоғырландыруын жалғастырады. Еншілес кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топтың барлық кәсіпорындары үшін есеп саясатын бірізді қолданудың негізінде бас компанияның есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін әзірленді. Топ ішіндегі операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топ ішлік қалдықтар, операциялар, жұмсалмаған кірістер мен шығыстар және дивидендтер толық алынyp тасталған.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі.

Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол:

- Еншілес кәсіпорындар активтері мен міндеттемелерін тануды тоқтатады (оның ішінде өзіне жататын гудвилді)
- Бақыланбайтын қатысу үлесінің баланстық құнын тануды тоқтатады
- Капиталда көрсетілген жинақталған бағамдық айырманы тануды тоқтатады
- Алынған сыйақының әділ құнын таниды
- Қалған инвестицияның әділ құнын таниды
- Пайда немесе залал құрамындағы операция нәтижесінде туындаған артығын немесе дефицитті таниды
- Бұрын басқа жиынтық кіріс құрамында танылған компоненттердің, пайда мен залалдың немесе бөлінбеген пайданың құрамындағы бас компания үлесін нақты талаптарға сәйкес қайта жіктейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)***Еншілес кәсіпорындар*

2012 жылғы 31 желтоқсандағы және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

Атауы	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2013 жылғы 31 желтоқсан	2012 жылғы 31 желтоқсан
«Интергаз Орталық Азия» АҚ («ИОА»)	Қазақстан	Газды тасымалдау, сату және сақтау, Қазақстанда газ құбырларына техникалық қызмет көрсету бойынша қызмет көрсету	100%	100%
«ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ («ҚТГ-Аймақ»)	Қазақстан	Газды жергілікті энергия тасымалдаушыларына өткізу	100%	100%
«ҚазТрансГаз Алматы» АҚ («ҚТГ-Алматы»)	Қазақстан	Газды сату және бөлу	100%	100%
«ҚазТрансГаз Тбилиси» АҚ («ҚТГ-Тбилиси»)	Грузия	Газды сату және бөлу	100%	100%
«ҚазТрансГаз Өнімдері» ЖШС	Қазақстан	Газды тазарту	100%	100%
«Аманкелді Газ» ЖШС («АГ»)	Қазақстан	Табиғи газды және газ конденсатын өндіру	100%	100%
«Интергаз Файнэнс Б.В.» («ИФБВ»)	Нидерланд ар	Еурооблигацияларды шығару (қаражатты тарту)	100%	100%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС («БШГҚ»)	Қазақстан	Бейнеу-Бозой-Шымкент газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«Азиялық газ құбыры» ЖШС («АГҚ»)	Қазақстан	Қазақстан – Қытай газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«ҚырКазГаз» ЖШҚ («ККГ»)	Қырғызстан	«Бухараның газды ауданы-Ташкент-Бішкек-Алматы» магистральды газ құбыры учаскесінде жөндеу-қалпына келтіру жұмыстары және жаңғырту	50%	50%

Кутанси қалалық сотының 2009 жылғы 16 наурыздағы шешіміне сәйкес Топ өзінің еншілес ұйымы «ҚазТрансГаз – Тбилиси» АҚ бақылаудан айырылып қалды. Осы еншілес кәсіпорынды шоғырландыру бақылаудан айырылу күнінен бастап тоқтатылды.

Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанындағы бірлескен қызметке қатысу үлесі бар, онда бірлескен қызмет қатысушылары кәсіпорынның экономикалық қызметіне бірлескен бақылауды белгілейтін шарттық келісімге кірді. Келісім бірлескен қызметке қатысушылардан қаржылық және операциялық саясатқа қатысты бірауызды шешімдерді қабылдауды талап етеді. Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға инвестицияларды Топ үлестік қатысу әдісі бойынша ескереді.

Қатысу үлесі әдісіне сәйкес бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға инвестициялар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бастапқы құны бойынша оған Топқа тиесілі бірлесіп бақыланатын кәсіпорынның таза активтері үлесінде сатып алғаннан кейін туындаған өзгерістерді қоса ескеріледі. Бірлескен қызметке жататын гудвил инвестициялардың баланстық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне дербес негізде тексерілмейді.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлесіп бақыланатын кәсіпорын қызметінің қаржы нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Егер бірлесіп бақыланатын кәсіпорын капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылса, осы фактіні ашады. Топ пен бірлескен кәсіпорын арасындағы операциялар кезінде туындайтын іске асырылмаған пайда мен залалдар шоғырландыру кезінде Топтың бірлескен кәсіпорында қатысу үлесі бар дәрежеде элиминацияланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)***Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)*

Бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар пайдасындағы немесе залалындағы Топтың үлесі тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте беріледі. Ол бірлесіп бақыланатын кәсіпорын қатысушыларына келетін пайданы немесе залалды білдіреді және сондықтан бірлескен кәсіпорынның еншілес компанияларындағы салық салуды және бақыланбайтын қатысу үлестерін есепке алғаннан кейін пайда немесе залал ретінде айқындалады.

Бірлесіп бақыланатын кәсіпорынның қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін жасалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ бірлесіп бақыланатын кәсіпорынға инвестициялар бойынша құнсызданудан болған залалды тану қажеттігін айқындайды. Әрбір есепті күнге Топ бірлесіп бақыланатын кәсіпорынға инвестициялардың объективті құнсыздану белгілерінің бар екендігін айқындайды. Осындай айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның өтелген құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және залалды «бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы/(залалындағы) үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте таниды.

Бірлескен бақылаудан айырылған жағдайда Топ қалған инвестицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Бірлескен бақылау жойылған кезге инвестициялардың баланстық құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады. Егер Топ объектіге салынған инвестицияға айтарлықтай әсерін сақтаса, қалған инвестициялар қауымдасқан компанияға салынған инвестиция ретінде ескеріледі.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Еншілес ұйымдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Жалпы бақылауға берілетін еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте беру күніне беретін ұйымның («Бастамашы») ағымдағы құны бойынша ескеріледі. Бастамашыны бастапқыда сатып алған кезде объективті түрде ескеретін тиісті гудвилл осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бастамашының гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы ағымдағы құны мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Салыстырмалы деректерді қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік еншілес ұйымды Топ Бастамашы бастапқыда сатып алған күнге сатып алғандығы туралы жорамалға сүйеніп отырып ұсынылады.

Шетел валюталарын қайта есептеу*Функционалдық валюта және ұсыну валютасы*

Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен көрсетілген, әрі ол функционалдық валюта және Топтың есептілігін білдіру валютасы болып табылады. Топ құрамындағы әрбір ұйым өзінің функционалдық валютасын айқындайды және әр ұйымның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар таңдалған функционалдық валютада өлшенеді.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда функционалдық валютада операция тану көрсеткіштерін қапағаттандыратын күнге қолданылатын валютаның спот-бағамы бойынша есептейді. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалдық валютаның спот-бағамы бойынша қайта есептеледі. Ақша баптарын есептеу немесе қайта есептеу бойынша туындайтын барлық айырмалар пайда мен зияндар туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Шетел валюталарын қайта есептеу (жалғасы)***Операциялар және шоттар сальдосы (жалғасы)*

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған кірістер немесе шығыстар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған кірістерді немесе шығыстарды тану қаридаттарына сәйкес есептеледі.

Топтың кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес кәсіпорындарының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығындары және қаржылық позициясы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күндерге жабу бағамдары бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар басқа да жиынтық кірістің жеке құрамдасы ретінде танылады.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі «ҚҚБ») белгіленетін орташа есептелген айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

ҚҚБ 2013 жылғы 31 желтоқсандағы валюталық айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 153,61 теңгеге тең. Осы бағам 2013 жылдың 31 желтоқсанына АҚШ долларында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2012 жылдың 31 желтоқсанына: 1 АҚШ доллары үшін 150,74 теңге). ҚҚБ-ның 2014 жылғы 20 желтоқсандағы айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 184,51 теңгеге тең болды.

Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын кірістер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ шартты міндеттемелер мен активтер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте активтердің немесе міндеттеменің баланстық құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыра алады.

Топтың есеп саясатын қолдану процесінде басшылық шоғырландырылған қаржылық есептілікте мойындалған сомаларға едәуір ықпал ететін келесі пайымдауларды пайдаланды:

Операциялық жал бойынша міндеттемелер – Топ жалға алушы ретінде

Топ магистральды газды бөлу желісін Жалдау туралы шартты (1-ескертпе), қызметтік үй-жайлар мен автомобильдерді жалдау туралы шартты жасады. Топ жалға беруші магистральды газ бөлу желісіне, офистік үй-жайлар мен автомобильдерге меншік құқығына байланысты барлық елеулі тәуекелдер мен пайданы өзіне сақтап қалатындығын айқындады, сондықтан оларды операциялық жал ретінде ескерді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)***Салық салу*

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде, басшылық ықтимал міндеттемелер ретінде Топ даулай алмайтын немесе сәтті даулай алады деп есептей алмайтын, егер салық органдарының тарапынан бағаласа, салық позицияларының мәлім салаларын қарастырады. Мұндай анықтамалар елеулі пайымдауларды көздейді және салық заңнамасындағы және нормативтік актілердегі өзгерістердің, салық түсімдерінен күтілетін нәтижелерді және салық органдарының салық тексерулерінің нәтижелерін айқындау нәтижесінде өзгеріп отыруы мүмкін. Салық тәуекелдері жөнінде барынша толық ақпарат *31-ескертпеде* келтірілген.

Өтелуге жататын ҚҚС бойынша резерв

Топ, кем дегенде, жыл сайынғы негізде, өтелуге жататын ҚҚС сомасы күмәнді болып табылатындығын талдауын жүргізеді. Өтелуге жататын ҚҚС-тың күмәнді сомасы бойынша резерв салық органдарының есебіне негізделген. Топ бұдан әрі ҚҚС-тың өтелуіне өз құқығын қорғай алатындығын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдаулары қажет.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер алынуга жататын қарыздар, өткен жылдардың залалдары, күмәнді берешектің барлық резервтері, есептелген демалыстар, ескірген тауар-материалдық қорлардың резервтері және мынадай ықтималдық дәрежесінде басқа міндеттемелері бойынша барлық резервтер бойынша танылады, бұл салық салынатын уақытша айырмашылықтар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатына, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясын табысты қолдануға негізделетін болады. 2013 жылдың 31 желтоқсанына мерзімі ұзартылған салық бойынша танылған активтер сомасы 8.966.394 мың теңге (2012 жылы: 2.857.380 мың теңге) болды. Барынша толық ақпарат *29-ескертпеде* қамтылған.

Қаржы құралдарының әділ құны

Мұндай құралдардың белсенді нарығының жоқтығына орай қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құнын анықтау мүмкін болмаған жағдайда қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны, күтілетін дисконтталған ақша ағындарының үлгісі сияқтыларды қоса алғанда, бағалау әдістемелерімен айқындалады.

Үлгілер үшін кіріс деректері ретінде бұл мүмкін болған жерде нарықтық деректер пайдаланылады, нарықтық деректер болмаған жағдайда әділ құнды анықтау үшін пайымдаулар қажет. Пайымдаулар өтімділік тәуекелін, неснелік тәуекелді және өзгермелілікті қамтиды. Бағалау мен пайымдаулардағы өзгерістер қаржы құралдарының әділ құнына ықпал ете алады.

Топ күмәнді дебиторлық берешек, берілген аванстар және басқа да ағымдағы активтер бойынша резервтер құрайды. Күмәнді берешекті бағалау үшін елеулі пайымдаулар қолданылады. Күмәнді берешекті бағалау кезінде сатып алушы қызметінің бұрынғы және күтіліп отырған нәтижелері назарға алынады. Экономикадағы, саладағы немесе сатып алушының нақты сипаттарындағы өзгерістер, қаржылық есептілікте ескерілген күмәнді берешек бойынша резервті түзетуді талап етуі мүмкін. 2013 жылдың 31 желтоқсанына күмәнді берешек бойынша резервтер 2.871.078 мың теңге (2012 жылы : 2.922.206 мың теңге) сомасында қалыптасты. Барынша толық ақпарат *8 және 10-ескертпелерде* қамтылған.

Қызметкерлерге сыйақылар

Қызметкерлерге сыйақыларды беру құны актуарлық әдісті пайдалана отырып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс дисконттау мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі және өлім-жітім деңгейі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қолданыстағы дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы міндеттеменің күтілетін қолданылу мерзіміне сәйкес келетін экстраполяцияланған өтсеу мерзімдері бар мемлекеттік облигациялардың пайыздық мөлшерлемелерін ескереді. Өлім-жітім деңгейі әрбір нақты елде ашық қолжетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Жалақы мөлшерінің келешек ұлғаюы әрбір нақты ел үшін инфляцияның күтілетін келешек үрдістеріне негізделеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)***Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі*

Шарт концессиялық келісім болып табылады, әрі ол «Қызмет көрсетуге арналған концессия шарттары» 12-ші түсіндірмені қарастыру аясынан шығарылды (өйткені цедент Топ негізгі сатып алушылармен шарттарды жасайтын бағаны бақыламайды). Шарт бойынша басқарудағы мұндай негізгі құралдар бойынша кейінгі толықтырулар немесе жетілдірулер Шарттың қолданылу кезеңіне қарамастан қалған пайдалы қызмет етудің бағалау мерзімінің ішінде капиталданады және амортизацияланады, өйткені Үкімет, егер бұл Шарт ұзартылмайтын болса, баланстық құнды өтеуге міндетті болады. Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күту бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер 8 ХБЕС «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде перспективті ескеріледі.

Негізгі құралдар мен газ активтерінің құнсыздануы

Егер ақша ағындарын шоғырландыратын активтің немесе бөлімшенің баланстық құны мынадай шамалардың: сатуға арналған шығынды шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық. Сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнның есебі ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар коммерциялық мәмілелері бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің шығарылуына байланысты шегілген қосымша шығындарды шегергенде қадағаланатын нарықтық бағаға негізделеді. Пайдаланудан болатын құндылықтың есебі дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне негізделген. Ақша ағындары бюджеттен келесі 5 (бес) жылға алынады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ақша ағынын тудыратын бөлімшенің құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін құн дисконтталған ақша ағындарының үлгілеріне пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақша қаражатының күтілетін ағындарына және экстраполяция мақсатында пайдаланылған осы қарқындарына барынша сезімтал.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Көмірсутектерді барлау және өндіру келісімшартында айқындалған талаптар бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және 1-ескертеде көрсетілген әрбір газ кенішіндегі жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелері барлық пайдалану ұңғымаларын біртіндеп жабуға және құбыр арналарын, гимараттарды демонтаждау және келісімшарт аумағын қалпына келтіру сияқты түпкілікті жабу бойынша қызметке жатады. Осы Келісімшарттың қолданылу мерзімі Топтың қарауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша міндеттемелерді өтеудің есепті мерзімі оның аяқталған күні болып табылады.

Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық жағынан негіздемелі түрде пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі қажет болса, онда көрсетілген міндеттеме ұңғымаларды жою бойынша барлық шығыстарды және жабу бойынша соңғы шығыстарды тану салдарынан сәуір өсуші еді. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі Көмірсутектерді барлау және өндіру келісімшартының және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты. Ешқандай да міндеттемелер түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда табылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама байымдаулармен түсіндіріледі.

Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)***Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)*

Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» № 1 түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі. Жабуға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған байымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді демонстрацияда технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін.

2013 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі міндеттемені анықтау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі 7,0%-7,9% (2012 жылы: 7,0%) болды. Активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелер бойынша резервтері өзгерістер 19-ескертемеде ашып көрсетілген.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ**Материалдық емес активтер**

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған (егер ондайлар орын алса) жинақталған залалды, олар болған ретте, шегергенде бастапқы құны бойынша есептеледі.

Топ ішінде жасалған материалдық емес активтер әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс ол туындаған есепті кезең үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтер олардың пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімінің ішінде амортизацияланады және егер мұндай материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Материалдық емес актив үшін амортизацияны есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әрбір есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қызмет етудің болжалды мерзімінің немесе болжалды құрылымының өзгерісі қаржылық есептілікте жағдайға байланысты амортизация кезеңінің немесе есептеу әдісінің өзгерісі ретінде көрінеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Материалдық емес активтің амортизациясына жұмсалатын шығыстар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады. Материалдық емес активтер бойынша амортизация келесі кестеде көрсетілген пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Жылдар
Бағдарламалық жасақтама	7
Шарт бойынша ақы	1
Басқасы	10

Материалдық емес активтерді есепке алудан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің баланстық құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және мұндай активті есептен шығару сәтіне жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Негізгі құралдар мен газ активтері**

Негізгі құралдар мен газ активтері жинақталған тозуды және құнсыздану бойынша жинақталған залалдарды шегере отырып өзіндік құны бойынша бухгалтерлік есепте көрсетіледі. Негізгі құралдар мен газ активтерінің бастапқы құнына сатып алу құны, оның ішінде импорт алымдары және тікелей жататын өтелмейтін салықтар, егер мойындау шарттарын қанағаттандыратын болса, ұзақ мерзімді активтердің құрылысына тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар, құрал-жабдықтың бөліктерін ауыстыру құны, сондай-ақ активті жұмыс күйіне келтіруге және оны мақсатты пайдалану орнына жеткізуге байланысты кез келген тікелей шығындар кіреді.

Негізгі құралдар объектісін пайдаланудан күтілетін келешек экономикалық пайданың бастапқыда қабылданған нормативтік көрсеткіштерден артық ұлғаюына (пайдалы қызмет ету мерзімінің, қуаттылықтың және т.б. ұлғаюы) әкеліп соқтырған шығыстар негізгі құралдар бойынша қосымша шығындар ретінде капиталданады. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Топ осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Дәл осылайша, негізгі техникалық байқауды жүргізу кезінде онымен байланысты шығындар негізгі құралдардың баланстық құнында, егер барлық мойындау критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте пайда мен зияндарда мойындалады.

Газды емес активтердің тозуы төменде көрсетілгендей пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Жылдар
Үйлер мен ғимараттар	20-50
Газ көлік жүйесі	10-30
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-30
Көлік құралдары	5-20
Басқасы	3-20

Жер амортизацияланбайды.

Бұрын мойындалған негізгі құралдарды немесе олардың едәуір құрамдасын мойындауын тоқтату олардың шығуы кезінде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығуынан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе залал (активтің шығуынан және баланстық құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке кіргізіледі.

Пайдаланудан шығару резерві Топ ғимаратты немесе құрал-жабдықты демонтаждау және шығару, ол орналасқан аумақты қалпына келтіру бойынша міндеттемелерді көтергенде және мұндай резервтің көлемін негізді түрде бағалауға мүмкін болғанда ғана дисконтталған құны бойынша толық көлемде танылады.

Активтерді тарату құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және амортизация әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің соңында сараланады және қажет болғанда түзетіледі.

Аяқталмаған құрылыс өзіндік құны бойынша ескерілген негізгі құралдардың аяқталмаған құрылысын білдіреді. Аяқталмаған құрылысқа құрылыстың, құрал-жабдықтың құны және басқа да тікелей шығындар кіреді. Аяқталмаған құрылыс мұндай активтердің құрылысы аяқталған сәтке дейін және олар пайдалануға берілгенге дейін амортизацияланбайды.

Газ активтері

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алуға дейінгі шығындар

Лицензияларды сатып алуға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Газ активтері (жалғасы)***Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу жөніндегі шығындар*

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары капиталданады және материалдық емес активтер ретінде жіктеледі. Барлау бойынша әрбір объект жыл сайын бұрғылау жұмыстары жоспарланғанын және оның құнсызданбағанын растау мәніне қарастырылады. Егер келешек жұмыстар жоспарланбаса, жер қойнауын пайдалану құқықтарының баланстық құны және тиісті объектілерді сатып алу шығындары есептен шығарылады. Экономикалық негізделген шығарылатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») белгіленген кезде және әзірлеуді ішкі бекіту кезінде жер қойнауын пайдалану құқығының және тиісті объектілерді сатып алуға арналған шығындардың баланстық құны, кен орындардың бөлігінде, барлау және бағалау бойынша шығындармен бірігіп, газ активтеріне ауыстырылады.

Барлау және бағалау шығындары

Барлауға арналған заңды құқық алынған сәттен бастап геологиялық және геофизикалық зерттеу шығындары мен барлау бұрғылауына тікелей қатысты шығындар ұңғыманың бұрғылануы аяқталмайынша және мұндай бұрғылау нәтижелері бағаланбайынша шығындардың сипатына сәйкес барлау және бағалау бойынша материалдық емес немесе материалдық активтер ретінде капиталданады. Мұндай шығындарға қызметкерлерге төлемсіз, пайдаланылған материалдар мен жапар май, бұрғылау мұнарасының жалдау құны және мердігерлерге арналған төлемдер кіреді. Егер қорлар табылмаса, барлау және бағалау бойынша актив құнсыздануға тәжірибеленеді; егер шығарылатын көмірсутектер табылып, одан кейінгі бағалауға жататын болса, әрі оған коммерциялық әзірленуі ықтимал болатын басқа ұңғымаларда бұрғылау кіруі мүмкін болса, онда шығындар көмірсутектерді коммерциялық шығаруды бағалауда негізделген/үздіксіз прогреске қол жеткізілмейінше, материалдық емес актив ретінде ескерілуін жалғастырады. Осы сияқты барлық шығындар техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге, сол сияқты әзірлеуді жалғастыру ниетін немесе табудан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілін растау үшін жылына кем дегенде бір рет құнсыздану мәніне тексеруге жатады. Өйтпеген жағдайда шығындар есептен шығарылады. Газдың дәлелденген қорлары анықталғанда және әзірлеуді жалғастыру шешімі қабылданғанда, тиісті шығындар құнсыздану бағаланғаннан кейін және құнсызданудан болған шығын танылғаннан кейін газ активтерінің құрамына аударылады.

Әзірлеу шығындары

Платформалар, газ құбырлары және әзірленетін ұңғымаларды бұрғылау, оның ішінде пайдалану ұңғымалары немесе көмкерілген ұңғымалар сияқты инфрақұрылым объектілерін салу, орнату және аяқтау шығындары газ активтерінің құрамында капиталданады.

Газ активтерінің тозуы

Газ активтерінің тозуы, солардың тозуы тікжелілік әдіс бойынша есептелетін инфрақұрылым объектілерінен басқа, өндірістік әдісті пайдалана отырып есептеледі.

Қаржы активтері*Бастапқы мойындау және бағалау*

39 ХБЕС қолданылу аясындағы қаржы активтері пайда немесе залал; қарыздар мен дебиторлық берешек; өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар; сату үшін қолда бар қаржы активтері; тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Қаржы активтері (жалғасы)***Бастапқы мойындау және бағалау (жалғасы)*

Заңнамада немесе белгілі бір нарыққа қабылданған ережелерде белгіленген мерзімде активті жеткізуді талап ететін қаржылық активтерді сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ("стандартты талаптардағы" сауда) мәмілені жасау күніне, яғни Топ өз мойнына активті сатып алу немесе сату міндеттемесін қабылдаған күнге мойындалады.

Топтың қаржы активтеріне ақша қаражаты мен олардың баламалары, пайда және зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешек пен қарыздар кіреді.

Кейіннен бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады:

«Кіріс немесе шығын арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері» санатына саудаға арналған қаржы активтері және пайда немесе залал арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері санатында бастапқы тануға жатқызылған қаржы активтері жатады. Қаржы активтері жақын болашақта сату мақсатында сатып алынған жағдайда саудаға арналған деп жіктеледі. Бөлшек ендірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар, олар 39 ХБЕС-ке сай тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кірістер және қаржылық шығындар ретінде мойындалады.

Қарыздар мен дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды смес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқы мойындалғаннан кейін осындай түрдегі қаржы активтері құнсызданудан болатын шығындар шегеріле отырып, тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып айқындалатын амортизациялық құн бойынша бағаланады. Амортизациялық құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен негізделген шығыстар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте кезек шығыстары ретінде танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе дәл сондай қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылуы доғарады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідіріссіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ активтен ақша ағындарын алуға өзінің барлық құқықтарын берсе не болмаса транзит келісімін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Топ берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған ісқдық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кенілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін ең көп соманың ең азы бойынша мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Қаржы активтерінің құнсыздануы**

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активті бастапқы мойындаудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған жағдайда құнсызданған болып есептеледі, әрі олар сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтілетін болашақ ақша қаражаты ағындарына әсер етті.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиынақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Сонымен бірге, мұндай дәлелдерге бағалауға келетін қаржы құралдары бойынша күтілетін болашақ ақша ағындарының төмендеуіне көрсететін, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартулармен белгілі бір өзара байланыстағы экономикалық жағдайлардың өзгеруі сияқты, байқалатын деректер жатады.

Құнсызданудан бұрын танылған залалдардың түзетілуі құнсызданудан болған залалдың азаюы құнның азаюынан кейін болған оқиғаға объективті байланысты болуы мүмкін. Мұндай түзету жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте кіріс ретінде ескеріледі.

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несиелік тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады.

Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің баланстық құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған несиелік залалдар ескерілмей) бағаланады.

Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі. Егер қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме құбылмалы болып табылса, құнсыздану шығынын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі пайыздың ағымдағы тиімді мөлшерлемесін білдіреді.

Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану арқылы төмендейді және шығын сомасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Төмендетілген баланстық құн бойынша пайыздық кірісті есептеу, құнсызданудан болған шығынды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлеме негізделіп отырып жалғаса береді. Пайыздық кірістер жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте кірістер құрамында көрсетіледі. Қарыздар тиісті резервтермен бірге, егер оларды келешекте нақты өтеу мүмкіндігі болмаса, ал барлық қолжетімді қамтамасыз ету сатылып не болмаса компанияға берілсе, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен шығарылады. Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді. Егер қаржы құралы құнның бұрын орын алған есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржы шығындарының кемуі ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТНЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы мойындау және бағалау*

39 ХБЕС қолданылу аясындағы қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал; кредиттер мен қарыздар немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, несиелер, қарыздар, қаржылық кепілдік шарттары және Концессия шарты бойынша берешек кіреді.

Кейіннен бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Несиелер мен қарыздар

Пайыздық несиелер мен қарыздар бастапқы танылғаннан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизациялық құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржыландырудан болған шығындар құрамына енгізіледі.

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары ең алдымен кепілдік шығарылымымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Сонынан, міндеттеме мынадай шамалардан барынша көп бағаланады: есепті күнге арналған қолданыстағы міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындардың ең жақсы бағасы және жинақталған амортизацияны шегергендегі міндеттеменің танылған сомасы.

Сауда кредиторлық берешек

Кредиторлық берешек бойынша міндеттемелер Топқа шоттардың жазылып берілуіне қарамастан алынған тауарлар мен көрсетілген қызметтер үшін келешекте төленуі тиіс болатын соманың әділ құны болып табылатын бастапқы құн бойынша ескеріледі.

Тануды тоқтату

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, доғарылады. Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Қаржы құралдарын өзара есепке алу**

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома қазіргі кезде танылған сомаларды өзара есепке алуға заңды құжық болған кезде, және таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

Қаржы құралдарының әділ құны

Белсенді нарықтарда сауда жасалатын қаржы құралдарының әр есепті күніне әділ құны мәміле бойынша шығындар нарықтағы баға белгілеуге және делдал баға белгілеулеріне (ұзақ айқындамалар үшін сатып алу баға белгілері мен қысқа айқындамаларды сатуға баға белгілері) байланысты белгіленеді.

Белсенді нарықтарда сауда жасалмайтын қаржы құралдары үшін әділ баға бағалаудың тиісті әдістемелері қолданылу арқылы анықталады. Мұндай әдістемелерге коммерциялық негізде жуырда жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, ұқсас құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса бағалаудың басқа үлгілері кіруі мүмкін.

Тауар-материалдық қорлар

Материалдар мен шикізат өзіндік құнының ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша ескеріледі.

Тауар-материалдық қорлардың құны ФИФО әдісінің негізінде ескеріледі.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің (ААТБ) өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық. Өтелетін құн негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары генерациялайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын генерацияламайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің баланстық құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегере отырып әділ құнды анықтау кезінде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды.

Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бесінші жылдан кейін болжамды келешек ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсім үрлістері есептеледі.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыстар санатының құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Топ бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ақша ағындарын тудыратын бөлімшенің өтелетін құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін қолданылған бағада өзгеріс болған жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның мұндай қалпына келтірілуі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер**

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты мен олардың баламаларына банктердегі және кассадағы ақша қаражаты, сондай-ақ 3 (үш) айдан аспайтын бастапқы өтеу мерзімі бар қысқа мерзімді банк салымдары кіреді.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есептің мақсаттары үшін ақшалай қаражат және олардың баламалары өтелмеген бапкілік овердрафтарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай ақшалай қаражаттан және қысқа мерзімді салымдардан тұрады.

Резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаларға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағасы жүргізілгенде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Егер акцияның уақытша құнының әсері мәнді болып табылса, резервтер ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және онда міндеттемеге тән тәуекелдер орынды салықтарды төлегенге дейін мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ қозғалысын дисконттау арқылы есептеледі. Дисконттауды пайдалану кезінде резервтің ұлғаюы уақыттың өтуі салдарынан қаржылық шығындар ретінде танылады.

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығару резервтері Топтың құрал-жабдықты немесе тетікті бұзу және ауыстыру бойынша, құрал-жабдық орналасқан учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болғанда, сондай-ақ мұндай резервті ақылға қонымды етіп бағалауға мүмкін болғанда дисконтталған негізде толық көлемде танылады. Танылған сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығыстардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама тиісті негізгі құрал құрылады. Кейіннен, мұндай актив газ активтері мен құралдарының және тасымалдау құралдарының шеңберінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеу үшін қажетті экономикалық пайда негізінде жататын есепті мерзімдегі немесе ресурстардың қайту сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болып табылған пайдаланудан шығару жөніндегі қазіргі резервті бағалаудағы өзгерістер, немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс мынадай түрде ескеріледі, соның салдарынан:

- (а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңге тиісті актив құнына косылады немесе шегеріледі;
- (б) актив құнынан шегерілген сома оның теңгерім құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің теңгерім құнынан асып кетсе, онда асып кету шығыстар ретінде дереу танылады; және
- (в) егер активтің құны ұлғаюға әкелсе, Топ активтің жаңа теңгерім құны толығымен өтелмейтіні осы көрсеткіш болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл осындай көрсеткіш болып табылса, Топ оның өтелетін құнын бағалау арқылы құнсыздануға активті тексереді және 36 ХБЕС-ке сәйкес құнсыздану бойынша кез келген шығынды ескереді.

Жарғылық капитал және дивидендтер

Жай акциялардан тұратын акционерлік капитал бастапқы құны бойынша танылады. Жай акцияларға төленетін дивидендтер, олар жарияланған кезеңде меншікті капиталдың азаюы ретінде танылады. Жай акциялар бойынша дивидендтерді жариялау және төлеу Акционердің қарауына қарай жүзеге асырылады. Есепті күннен кейін жарияланған дивидендтер ақпаратты тиісінше ашып көрсете отырып 10 ХБЕС-ке сай «Есепті күннен кейінгі оқиғалар» бұдан арғы оқиғалар ретінде қарастырылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Операциялық жал**

Мәміле жалдау болып табылатындығының немесе жалдау белгілерін қамтитындығының анықтамасы мәміленің мазмұнын талдауға негізделген. Бұл ретте шарттың қолданылу мерзімінің басталу күніне оның орындалуы нақты активті немесе активтерді пайдалануға байланысты екендігін және егер құқық мәміледе анық көрсетілмесе, мұндай мәміленің нәтижесінде активті пайдалану құқығының өтетіндігін анықтау қажет.

2005 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған келісімдер үшін өтпелі кезеңге қатысты IFRIC 4 түсіндірмесінің талаптарына сәйкес олардың қолданылуының басталу күні шартты 2005 жылғы 1 қаңтар болып есептеледі.

Операциялық жал кезіндегі жалдау төлемдері жалдау мерзімінің ішінде желілік негізде ағымдағы кезең үшін шығыстар ретінде танылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Топ шаруашылық операциялардан экономикалық пайданы ала алатындығының ықтималдығы болған дәрежеде кірістер танылады және кіріс сомасы шынайы бағалануы мүмкін. Өткізуден түскен кіріс жанама салықтарды шегере отырып ескеріледі. Кірісті тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тауарларды сату

Сатудан түскен кіріс сатып алушыға тауарға меншік құқығына байланысты елеулі тәуекелдер мен пайда берілгеннен кейін танылады.

Тасымалдау бойынша қызмет көрсету

Тасымалдау қызметтерінен түскен кірістер есепті кезеңнің ішінде тасымалданған газдың нақты көлемінің негізінде танылады.

Келешек кезеңдер кірістері

Мемлекеттік органдардан, заңды немесе жеке тұлғалардан өтеусіз алынған негізгі құралдар келешек кезеңдердің кірістері (гранттары) ретінде оларды алу күніне әділ құны бойынша танылады. Гранттар солардың ішінде тиісті амортизация есептелетін бір немесе одан да көп есепті кезеңдердің кірістеріне бөлінеді.

Пайыздық кіріс

Амортизациялық құны және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бағаланатын барлық қаржы құралы бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып танылады, ол күтіліп отырған болашақ төлемдері немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде ақша қаражаттың түсуін немесе, егер бұл орынды болса, қаржы активінің таза баланстық құнына немесе міндеттемеге дейін шамалы кезеңге дәл шегереді.

Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кірістер құрамына енгізіледі.

Шығыстар

Шығыстар тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алу сәтіне, ақша қаражаты немесе олардың баламалары қашан төленгеніне қарамастан ескеріледі және шоғырландырылған қаржылық есептілікте олар жататын кезеңде көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Жіктелген активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар мұндай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша өзге де шығындар туындаған сәттегі шығыстар ретінде танылады.

Қарыздар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және Топ қарызға алынған қаражатқа байланысты Топ шеккен басқа да шығындар кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Қызметкерлерге сыйақылар**

Топ өз қызметкерлеріне Директорлар кеңесі бекіткен Қызметкерлерді әлеуметтік қолдау туралы ұжымдық шартқа сәйкес ұзақ мерзімді сыйақыны ұсынады. Ережеде, атап айтқанда, демалыс күндеріне жәрдемақыларды; зейнеткердің немесе оның ерінің/зайыбының қайтыс болуына байланысты жәрдемақыларды; сауықтыруға арналған материалдық көмекті және санаторийге арналған жолдаманың құнын төлеу көзделген. Мұндай төлемдерді алу құқығының күші әдетте қызметкердің зейнет жасына жетуі шартымен болады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген сыйақымен зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Жыл ішінде туындаған актуарийлік пайда мен залал басқа да жиынтық кірістер мен шығыстар құрамында көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарийлік пайда мен залал актуарийлік болжамдарға өзгерістердің әсерін де, актуарийлік болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмалардың бұрынғы тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен қайтыс болуды болжау. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконтты болдырмау жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығындар ретінде көрсетіледі. Қайтыс болуды болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады. Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Бұл соманы есептеу үшін Топ өзінің операциялық қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын елдерде есепті күнге қолданылған немесе нақты заңдастырылған салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы пайдаланылды.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы салық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капиталдың құрамында мойындалады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі ұзартылған салық

Мерзімі ұзартылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер келесі жағдайларды қоспағанда, барлық салық салынатын уақытша айырмалар бойынша мойындалады:

- Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттеме бизнесті біріктіру болып табылмайтын мәміленің барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе зиянға ықпал етпейді; және
- Еншілес және қауымдасқан компанияларға салынған инвестицияларға байланысты салық салынатын уақыт айырмаларына және бірлескен кәсіпорындардағы қатысу үлестеріне қатысты, уақыт айырмаларын қалпына келтіру уақытын бақылау мүмкін болған жағдайлардан басқа, уақыт айырмасы таяу болашақта түзетілмейтіндігінің ықтималдығы бар.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (ЖАЛҒАСЫ)****Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)**

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- есептен шығарылатын уақыт айырмасына қатысты мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер бизнесті біріктірудің салдарынан емес пайда болған және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын табысқа немесе шығынға ықпал етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды;
- еншілес компанияларға, ассоциацияланған компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлесімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық бойынша кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте пайдаланылады және соған қарсы уақыт айырмалары қолданылуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген айтарлықтай ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтердің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, мерзімі ұзартылған салық бойынша активтердің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын табысқа қол жеткізу шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мерзімі ұзартылған салық бойынша мойындалмаған активтер әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда мұндай активтерді пайдалануға мүмкіндік береді деген едәуір ықтималдылық пайда болатын дәрежеде мойындалады.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер қабылданған немесе нақты қабылданған есепті күнгі жағдай бойынша салық мөлшерлемелерінің (және салық заңнамасының) негізінде актив өткізіледі, ал міндеттеме өтеледі деген есепті жылда қолданатын болады деп болжанатын салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса басқа да жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталда мойындалады.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер бір біріне қарсы есепке алынады, егер олардың ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңды тұрғыдан бекітілген құқығы болса және мерзімі ұзартылған табыс салықтары бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса.

Өзге де салықтар

Топ Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес жалақының 11% бірыңғай мөлшерлемесі бойынша Қазақстан Республикасының бюджетіне әлеуметтік салықты төлейді.

Сондай-ақ Топ өз қызметкерлерінің жалақысынан 10% дейін ұстап қалады, бірақ олардың зейнетақы қорларына аударымдар ретінде 2013 жылы 130.793 теңгеден (2012 жылы: 140.793 мың теңге) артық емес. Заңнамаға сәйкес зейнетақы аударымдары қызметкерлердің міндеттемесі болып табылады. Заңнамаға сәйкес қызметкерлер өздерінің зейнетақы қаражаты үшін жауапты болады және Топтың өз қызметкерлеріне олар зейнетке шыққан кезде сыйақыны төлеу міндеттемесі бар.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Осылайша, өтелуге жататын ҚҚС, сату бойынша ҚҚС-ты шығара отырып, сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді.

Төленуге жататын ҚҚС

Сатып алушылардан дебиторлық берешек алынғаннан кейін ҚҚС салық органдарына төленуі тиіс. Есеп айырысуы есепті күнге жүзеге асырылған сатып алулар бойынша ҚҚС төленуге жататын сомадан есептен шығарылады.

Егер дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв құрылса, құнсызданудан болған залал, ҚҚС сомасын қоса алғанда, берешектің барлық сомасына ескеріледі. ҚҚС бойынша тиісті міндеттеме салық салу мақсатында дебиторлық берешектен есептен шығарылғанға дейін есептілікте көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қосылған құн салығы (ҚҚС) (жалғасы)***Өтелуге жататын ҚҚС*

Өтелуге жататын ҚҚС ҚҚС-пен сатып алынған тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бойынша бухгалтерлік есепте көрсетіледі және егер ондайлар кірісті алу мақсатында пайдаланылса.

Әрбір есепті күнге өтелуге жататын ҚҚС шоты бойынша сома төленуге жататын ҚҚС шоты бойынша сомамен бірге есепке алынуы тиіс.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Кірісті өткізу іс жүзінде мүмкін болғанда, тиісті актив шартты актив болып табылмайды және оның мойындалуы орынды болып табылады.

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Олар егер экономикалық пайданы алуға байланысты ресурстардың ағып кету мүмкіндігі шамалы ықтимал болып табылмағанда ғана ашылады.

Кейінгі оқиғалар

Есепті күнге Топтың ережесі туралы қосымша ақпаратты ұсынатын жыл аяқталғаннан кейін болған оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Түзетуші оқиғалар болып табылмайтын жыл аяқталғаннан кейін болған оқиғалар олардың маңыздылығы болған кезде ескертпелерде ашылады.

Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу

Байланысты тараптарға Компанияның негізгі басқарушы қызметкерлері, дауыс беру құқығының елеулі үлесі тікелей немесе жанама түрде Компанияның негізгі басқарушы қызметкерлеріне, «ҚазМұнайГаз» тобының ұйымдарына, сондай-ақ «Самұрық-Қазына» және Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылайтын кәсіпорындарға тиесілі болатын ұйымдар кіреді.

Монетарлық емес активтердің қатысуымен жалпы бақылау астындағы операциялар

Топ монетарлық емес активтердің қатысуымен жалпы бақылау астындағы операцияларды әділ құны бойынша мойындайды, шартта көрсетілген сомаға қарамастан бизнесті біріктіру бойынша мәмілелерді қоспағанда, бұл ретте бұл сома мен әділ құн арасындағы айырма капиталда мойындалады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2013 жылдың 1 қаңтарына күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2012 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді.

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашу қағидаттарындағы өзгерістер

Қабылданған есеп саясаты, төменде келтірілген 2013 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген қайта қаралған ХҚЕС-ті қоспағанда, алдыңғы есепті жылда қолданылған есеп саясатына сәйкес келеді.

Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулер

- 1 ХБЕС түзетулері «Басқа да жиынтық кіріс баптарын ұсыну»;
- 1 ХБЕС түзетуі «Салыстырмалы ақпаратқа қатысты талаптарды түсіндіру»;
- 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» - «Қаржы активтерінің және қаржылық міндеттемелердің өзара есепке алынуы»;
- 10 ХҚЕС (IFRS) «Шоғырландырылған қаржылық есептілік», 27 ХҚЕС (IAS) «Жекелеген қаржылық есептілік»;

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Есеп саясатындағы және ақпаратты ашу қағидаттарындағы өзгерістер (жалғасы)***Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)*

- 11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен қызмет туралы келісімдер», 28 ХҚЕС (IAS) «Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар»;
- 12 ХҚЕС (IFRS) «Басқа компанияларға қатысу үлестері туралы ақпаратты ашып көрсету»;
- 13 ХҚЕС (IFRS) «Әділ құнды бағалау»;
- 19 ХҚЕС (IAS) «Қызметкерлерге сыйақылар» (2011 жылғы редакцияда);
- 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері «Ақпаратты ашу - қаржы активтерінің және қаржылық міндеттемелердің өзара есепке алынуы».

Стандарттарды немесе түсіндірулерді қабылдау төменде сипатталған:

1 ХҚЕС (ХБЕС) түзетулері «Басқа да жиынтық кіріс баптарын ұсыну»

1 ХҚЕС (ХБЕС) түзетулері БЖК құрамында ұсынылатын баптардың топтастырылуын өзгертеді. Келешекте белгілі бір сәтте (мысалы, сату үшін қолда бар қаржы активтері бойынша таза шығыстар немесе кірістер) пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуі мүмкін бап ешқашан қайта жіктелмейтін баптардан (мысалы, жер мен ғимаратты қайта бағалау) жеке ұсынылуы тиіс. Түзетулер тек шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі ақпараттың ұсынылуына ғана әсер етеді және Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын немесе қызметінің қаржылық нәтижелерін өзгертпейді.

1 ХҚЕС-ке (ХБЕС) «Салыстырмалы ақпаратқа қатысты талаптарды түсіндіру» түзету

Бұл түзету қосымша салыстырмалы ақпаратты ерікті ашып көрсету мен ең аз қажетті салыстырмалы ақпарат арасындағы айырманы түсіндіреді. Топ ерікті негізде салыстырмалы ақпаратты бір салыстырмалы кезеңдегі деректердің ең азынан артық ұсынған жағдайда, салыстырмалы ақпаратты қаржылық есептіліктің тиісті ескертпелеріне қосуы тиіс. Түзету Топ есеп саясатын ретроспективті түрде қолданған, ретроспективті қайта есептеуді жүзеге асырған немесе қаржылық есептіліктің баптарын қайта жіктеген жағдайларда ұсынылатын қаржылық жағдай туралы кіріспе есепке (Топ жағдайында – 2012 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша) сәйкес келетін ескертпелерді ұсынудың қажет еместігін түсіндіреді. Нәтижесінде Топ 2012 жылдың 1 қаңтарына қаржылық жағдай туралы кіріспе есепке қатысты салыстырмалы ақпаратты ұсынбады. Түзету тек шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі ақпараттың ұсынылуына ғана әсер етеді және Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын немесе қызметінің қаржылық нәтижелерін өзгертпейді.

7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» - «Қаржы активтерінің және қаржылық міндеттемелердің өзара есепке алынуы»

Мұндай түзетулерге сай компаниялар өзара есепке алу құқықтары және тиісті келісімдер туралы ақпаратты (мысалы, қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдер) ашып көрсетуге міндетті. Мұндай ашып көрсетулер пайдаланушыларды өзара есепке алу туралы келісімнің компанияның қаржылық жағдайына әсер етуін бағалау үшін пайдалы болатын ақпаратпен қамтамасыз етеді. Ақпаратты ашып көрсетуге қатысты жаңа талаптар 32 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну» сәйкес өзара есепке алынатын мойындалған барлық қаржы құралдарына қолданылады. Ақпаратты ашып көрсетуге қатысты талаптар заңмен бекітілген өзара есепке алу туралы бас келісімнің немесе олардың 32 ХҚЕС-ке (IAS) сай өзара есепке алынатындығына не алынбайтындығына қарамастан дәл сондай келісімнің мәні болып табылатын мойындалған қаржы құралдарына қолданылады. Түзетулер Компанияның шоғырландырылған қаржылық жағдайына немесе қызметінің қаржылық нәтижелеріне ықпалын тигізбеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Есеп саясатындағы және ақпаратты ашу қағидаттарындағы өзгерістер (жалғасы)**

10 ХҚЕС (IFRS) «Шоғырландырылған қаржылық есептілік», 27 ХҚЕС (IAS) «Жекелеген қаржылық есептілік»

10 ХҚЕС (IFRS) шоғырландырылған қаржылық есептілікке қойылатын талаптарда қамтылған 27 ХҚЕС-тің (IAS) «Шоғырландырылған және жекелеген қаржылық есептілік» бөлігін ауыстырады. Сондай-ақ стандарт ПКИ-12 түсіндірмесінде «Шоғырландыру – арнайы мақсаттағы компаниялар» қарастырылған мәселелер бойынша нұсқауларды қамтиды.

10 ХҚЕС (IFRS) құрылымдалған компанияларды (бұрын арнайы мақсаттағы компаниялар деп аталды) қоса алғанда, барлық ұйымдарға қолданылатын бірыңғай бақылау үлгісін айқындайды. 27 ХҚЕС-тің (IAS) талаптарымен салыстырғанда 10 ХҚЕС (IFRS) енгізген өзгерістер басшылықтан қандай ұйымдардың бақыланатынын анықтау үшін елеулі пайымдауды қолдануды талап етеді және сондықтан бас компаниямен шоғырландырылуы тиіс.

Бұл стандарт Топтың ағымдағы инвестицияларының есепке алынуына ықпалын тигізбеді.

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен қызмет туралы келісімдер» 28 ХҚЕС (IAS) «Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар»

11 ХҚЕС (IFRS) пен 12 ХҚЕС (IFRS) жария етудің нәтижесінде 28 ХҚЕС (IAS) атауы 28 ХҚЕС (IAS) «Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» деп өзгерді. Стандарттың жаңа редакциясы тек қауымдасқан компанияларға салынған инвестицияларға қатысты ғана емес, сол сияқты бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестицияларға қатысты үлестік қатысу әдісінің қолданылуын сипаттайды. Мұндай өзгеріс Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

12 ХҚЕС (IFRS) «Басқа компанияларға қатысу үлестері туралы ақпаратты ашып көрсету»

12 ХҚЕС (IFRS) шоғырландырылған қаржылық есептілік бөлігінде бұрын 27 ХҚЕС (IAS), сондай-ақ 31 ХҚЕС (IAS) мен 28 ХҚЕС (IAS) қамтылған ақпаратты ашып көрсетуге қатысты талаптарды біріктіреді. Мұндай ашып көрсетулер компанияның еншілес компанияларға, бірлескен қызметке, қауымдасқан және құрылымдалған компанияларға қатысу үлестеріне жатады. Бірқатар жаңа ашып көрсетуді талап етеді, бірақ бұл Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ықпалын тигізбеді.

13 ХҚЕС «Әділ құнды бағалау»

13 ХҚЕС бір стандартта ХҚЕС-ке сай әділ құнын бағалауға қатысты барлық нұсқауларды біріктіреді. 13 ХҚЕС компаниялар әділ құнды пайдалануға тиіс болған кезінде өзгерістерді енгізбей, ХҚЕС құрамында әділ құнды пайдалану қажет болғанда немесе рұқсат етілгенде ХҚЕС-ке сай әділ құнды бағалауға қатысты нұсқауларды береді. 13 ХҚЕС әділ құнды шығу бағасы ретінде айқындайды. 13 ХҚЕС-тегі нұсқауларға сай Топ әділ құнды бағалауға қатысты өз саясатын, атап айтқанда, әділ құн бойынша міндеттемелерді бағалау кезінде ескерілетін міндеттемелерді орындамау тәускелі сияқты бағалау үшін пайдаланылатын бастапқы деректерді қайталап талдады. 13 ХҚЕС қосымша ақпаратты ашып көрсетуді талап етеді. 13 ХҚЕС қолданылуы Топ айқындаған әділ құнды бағалауға айтарлықтай әсер етпеді.

19 ХҚЕС (IAS) «Қызметкерлерге сыйақылар» (2011 жылғы редакцияда)

Ағымдағы есепті кезеңде Топ жаңа редакциядағы стандарттың өтпелі ережелері талап ететіндей 19 ХҚЕС-ті (ХБЕС) (2011 жылғы редакцияда) қолданды. 19 ХҚЕС (ХБЕС) (2011 жылғы редакцияда) белгіленген төлемдері бар жоспарларды есепке алу әдісін өзгертеді. 19 ХҚЕС-ті (ХБЕС) (2011 жылғы редакцияда) ақпараттың үлкен көлемін ашып көрсетуді талап етеді. Мұндай ақпарат 17-ескертпеде ашылып көрсетіледі.

19 ХҚЕС-ті (ХБЕС) (2011 жылғы редакцияда) перспективті түрде қолданылды, өйткені салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу елеусіз болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар**

Төменде шығарылған, бірақ Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне әлі күшіне енбеген стандарттар келтіріліп отыр. Тізімге Топтың пікірінше ақпаратты ашуға, келешекте қолданыла қалған жағдайда қаржылық жағдайына немесе қызметтің қаржы нәтижелеріне әсер ететін шығарылған стандарттар мен түсіндірмелер енгізілді. Топ осы стандарттарды олар күшіне енген күнінен бастап қолдану ниетінде.

9 ХҚЕС «Қаржы құралдары: жіктеу және бағалау»

ХҚЕС жөніндегі кеңестің 39 ХБЕС ауыстыру жөніндегі жобасының бірінші кезеңінің нәтижелері бойынша шығарылған 9 ХҚЕС олар 39 ХБЕС айқындалғандай қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді жіктеуге және бағалауға қатысты қолданылады. Бастапқыда стандарт 2013 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді деп болжанды, бірақ 2012 жылдың желтоқсан айында жарияланған 9 ХҚЕС-ке «9 ХҚЕС-ті міндетті қолдану күні және ақпаратты ашып көрсетуге қатысты өтпелі талаптар» түзетулерді шығару нәтижесінде міндетті қолдану күні 2015 жылдың 1 қаңтарына ауыстырылды. Келесі кезеңдердің барысында ХҚЕС жөніндегі кеңес хеджирлеуді есепке алуды және қаржы активтерінің құнсыздануын қарастырады.

9 ХҚЕС бірінші кезеңін қолдану қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін жіктеуге әсер етеді, бұл ретте басшылық Топтың қаржылық есептілігіне әсер айтарлықтай болмайды деп санайды. Аяқталған бейнені елестету үшін Топ осы стандарттың олар жарияланғаннан кейін жобаның басқа кезеңдерімен байланыстыра отырып қаржылық есептіліктегі сомаларға ықпалын бағалайды.

32 ХБЕС-ке түзетулер «Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу»

Осы түзетулердің шеңберінде «қазіргі сәтте өзара есеп айырысуды жүзеге асыруға бекітілген заңдық құқықты иеленеді» тіркесінің мәні түсіндіріледі. Соңдай-ақ түзетулер, солардың шеңберінде бір мезгілді емес жалпы төлемдер тетіктері пайдаланылатын есеп айырысу жүйелеріне қатысты (бірыңғай клиринг орталығы жүйесі сияқты) 32 ХБЕС-те өзара есепке алу критерийлерін қалайша дұрыс қолдануға болатындығын сипаттайды. Мұндай түзетулер Топтың қаржылық жағдайына немесе қызметінің қаржылық нәтижелеріне әсерін тигізбейді деп болжануда. Түзетулер 2014 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді.

21 IFRIC «Міндетті төлемдер» түсіндірмесі

21 IFRIC түсіндірмесінде компания төлеуге әкеліп соқтыратын әрекет болған жағдайда міндетті төлемдерге қатысты міндеттемені мойындайтындығын түсіндіреді. Оның төлемі ең аз шекті мәнге жеткен жағдайда талап етілетін міндетті төлем жасалған жағдайда түсіндірмеде ең аз шекті мәнге жеткенге дейін болжамды міндеттемені мойындауға тыйым салынады. 21 IFRS түсіндірмесі Топтың қаржылық жағдайына немесе қызметінің қаржылық нәтижелеріне әсерін тигізбейді деп болжануда. 21 IFRS түсіндірмесі 2014 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді.

39 ХБЕС-ке түзетулер «Туынды құралдардың новациясы және хеджирлеуді есепке алуды жасаластыру»

Мұндай түзетулерде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдың новациясы белгіленген критерийлерге жауап берген жағдайда хеджирлеудің есепке алынуын тоқтату туралы талаптан ерекшелік көзделеді. Мұндай түзетулер 2014 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Бұл түзетулер келешек новациялар қарастырылған кезде назарға алынады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ЕЛЕУЛІ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

ХҚЕС жетілдіру (2009-2011 жылдар)

Төменде санамаланған стандарттарға жетілдірулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді:

- 1 ХҚЕС «1 ХҚЕС-ті қайталап қолдану»;
- 1 ХҚЕС «Қарыздар бойынша шығындар»;
- 1 ХБЕС «Салыстырмалы ақпаратқа қатысты талаптарды түсіндіру»;
- 16 ХБЕС «Қосалқы жабдықты жіктеу»;
- 32 ХБЕС «Үлестік құралдар ұстаушыларына төлемнің салық әсері»;
- 34 ХБЕС «Аралық қаржылық есептілік және активтер мен міндеттемелердің жалпы сомалары бөлігінде сегменттер жосоніндегі ақпарат».

Осы жетілдірулер 2014 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді.

4. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ

2013 жылғы 4 наурызда «ҚазМұнайГаз» Директорлар кеңесінің 2012 жылғы 10 желтоқсандағы № 12/2012 шешіміне сәйкес «ҚазМұнайГаз» Компанияға «Арқагаз» АҚ-ның акцияларын берді. «Арқагаз» АҚ негізгі қызметі табиғи газды сатып алу және оны түпкі тұтынушыларға сату болып табылады.

Иелік ету үлесін беру жалпы бақылаудағы кәсіпорындар бірлестігін көрсететіндіктен, бұл операция Топтың есеп саясатының негізінде үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескерілген болатын.

Үлестерді біріктіру әдісінің қолданылуы ретроспективті түрде ескерілді, нәтижесінде 2012 жылдың 31 желтоқсанына және 2012 жылдың 1 қаңтарына қаржылық жағдай туралы тиісті салыстырмалы шоғырландырылған есеп және 2012 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін жиынтық кіріс, ақша қаражатының қозғалысы мен капиталдың қозғалысы туралы шоғырландырылған есептер қайта есептелді.

«Арқагаз» АҚ-ның активтері мен міндеттемелері капиталға тиісінше есептей отырып олардың қаржылық есептілігінде баланстық құны бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ескерілген.

2013 жылғы 30 қыркүйекте «ҚазТрансГаз» АҚ-ның Директорлар кеңесі «ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ-на қосу арқылы «Арқагаз» АҚ тарату туралы шешімді қабылдады.